

PS-I.431.1.31.2024

PROTOKÓŁ

KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Jasieniu, ul. XX-lecia 20.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285 ze zm.)

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 260-1/2024 z 11 września 2024 r. – *kierujący zespołem inspektorów;*
- 2. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 260-2/2024 z 11 września 2024 r. – *członek zespołu inspektorów;*
- 3. Małgorzata Rodak** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 260-3/2024 z 11 września 2024 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 16 września 2024 r. do 15 listopada 2024 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Jasieniu (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania Ośrodka wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 16 września 2024 r. w obecności Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Gminy Jasień w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu pocztą e-PUAP z 17.09.2024 r.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-16]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.**a) Usługi opiekuńcze.**

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50 ust. 1-3) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Formą usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania jest pomoc sąsiedzka. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Gminy Jasień w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania o pomoc, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Nie jest świadczona pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych w 2023 r. realizowane było w oparciu o zapisy Uchwały Nr XIV/63/2015 r. Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 24.09.2015 r., zmienionej Uchwałą XLVI/298/2022 z dnia 28 grudnia 2022 r. w zakresie wysokości odpłatności za realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. W roku 2024 usługi realizowane były na podstawie Uchwały Nr LXVI/421/2024 Rady Miejskiej z dnia 22.02.2024 r., zmienionej uchwałą z dnia 28.05.2024 r., oraz uchwałą z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i usługi w formie pomocy sąsiedzkiej oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

W 2023 r. koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosił 30,87 zł, specjalistycznych usług opiekuńczych 65 zł. W 2024 r. koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosi 37,37 zł, specjalistycznych usług opiekuńczych - 45 zł.

W sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na dzień 30.06.2024 r. r. Ośrodek wykazał, że usługi opiekuńcze realizowane są w stosunku do 27 osób.

W przedstawionym kontrolującym wykazie za okres od stycznia 2023 r. do dnia kontroli wskazano, że usługi opiekuńcze świadczone są dla 15 osób. Kontrolujący wybrali losowo akta 5 osób, co stanowi 33%, usług opiekuńczych realizowanych w kontrolowanym okresie.

Klienci to osoby w wieku 70 - 90 lat. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. Świadczeniobiorcy posiadają orzeczenia ZUS o całkowitej niezdolności do samodzielnej egzystencji (1 osoba), orzeczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem zawartymi w pkt 6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji (3 osoby), natomiast 1 osoba miała przyznane usługi z tytułu wieku.

Usługi opiekuńcze przyznawane były na wniosek klienta na czas ważności orzeczenia lub na stałe. Osoby ponosiły częściową odpłatność (3 osoby z renty rodzinnej, 2 z emerytury) za świadczone usługi opiekuńcze stosownie do warunków zawartych w cyt. Uchwale oraz zgodnie z tabelą odpłatności stanowiącą załącznik do przedmiotowej uchwały.

Sposób realizacji usług. Zakres przyznanych usług opiekuńczych nie był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

Powodem przyznania usług opiekuńczych były schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia, niepełnosprawnością, w tym ruchową.

Osoby miały znacznie, bądź całkowicie ograniczoną zdolność samodzielności (cztery osoby mieszkały same, w tym jedna leżąca, jedna osoba mieszkała z członkiem rodziny).

Klienci korzystali z usług: 5 dni w tygodniu po 2 godziny (2 osoby), 5 dni w tygodniu po 1 godzinie (2 osoby), 2 dni w tygodniu po 2 godziny (1 osoba). Jednej osobie (leżącej) pomagała córka, która mieszkała w innej miejscowości.

W przedstawionej kontrolującym dokumentacji brak informacji o zapewnieniu pomocy w dni wolne od pracy. Klienci nie otrzymywali dodatkowej pomocy.

Wszyscy klienci – w wydanych decyzjach - mieli przyznany katalog usług wskazany w ustawie o pomocy społecznej bez względu na rodzaj schorzenia. Zdaniem kontrolujących zakres usług nie był dostosowany do indywidualnych potrzeb podopiecznych, wynikających z rodzaju niepełnosprawności i specyfiki schorzenia, np.: usługi dla osoby z orzeczeniem z tytułu N-10 były takie same jak dla osoby z orzeczeniem 04-O.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych brak doprecyzowania jakieś pomocy klient potrzebuje najbardziej, z czym sobie nie radzi w związku ze swoją niepełnosprawnością. W planie pomocy – w pozycji inne formy wsparcia znajduje się informacja (nie w każdym przypadku) o działaniach pracownika socjalnego (odwiedziny, wizyta w miejscu zamieszkania, rozpoznanie potrzeb rodziny, rozmowa i zaproponowanie usług opiekuńczych, kontakt z córką podopiecznej, kontakt osobisty z opiekunką). W kartach pracy socjalnej (wyciągi z dokumentacji elektronicznej) pracownik socjalny odnotował ponadto: kontakt z instytucjami, reprezentowanie podopiecznego czy rodziny w różnych instytucjach. Wizyty pracownika socjalnego w środowisku odbywały się na wniosek zainteresowanego. W jednym przypadku pracownik socjalny odnotował wizytę w środowisku z własnej inicjatywy.

Usługi opiekuńcze realizowane są przez podmiot zewnętrzny.

Zespół kontrolny ustalił, że zarówno w 2023 jak i w 2024 roku usługi opiekuńcze realizowała firma zewnętrzna wyłoniona w drodze przetargu. Liczba zatrudnionych opiekunek realizujących usługi – wyliczona statystycznie – wynosiła ok. 8 osób miesięcznie, w tym średnio 6,4 osób w ramach umowy zlecenie oraz 1,4 osób w ramach umowy o pracę. W kontrolowanym okresie Ośrodek nie świadczył usług w formie pomocy sąsiedzkiej, specjalistycznych usług opiekuńczych, czy usług w dni wolne od pracy. Z pisemnych wyjaśnień kierownika jednostki wynika, że wymienione usługi nie były świadczone z uwagi na brak zainteresowania tą formą pomocy. Kierownik wskazała, że umowa zawarta z firmą obejmuje także świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych. Firma deklaruje, że zatrudnia - na umowę o pracę - osobę z wykształceniem pielęgniarstwie, która ma uprawnienia do świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych. Prowadzone Karty pracy opiekuna, potwierdzają realizację usług. Karta określa, kto sprawuje usługi u podopiecznego, datę, dzień tygodnia, liczbę realizowanych godzin. Podopieczny lub osoba uprawniona - raz w miesiącu - potwierdza/podpisuje wykonanie

usługi.

W dniu czynności kontrolnych w jednostce – w udostępnionej dokumentacji – kontrolujący stwierdzili brak informacji o sposobie sprawowania przez Ośrodek nadzoru nad realizacją usług opiekuńczych przez podmiot zewnętrzny.

[akta kontroli str. 168-185;186-191; 217-218; 431-435; 436-518; 519-537; 538-641]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie dostosowania usług do indywidualnych potrzeb podopiecznego, wynikających z jego niepełnosprawności. Jednocześnie Zespół kontrolny sugeruje doprecyzowanie - w wydanych decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze - zapisów o wskazanie stawki (w zł) za jedną godzinę usługi opiekuńczej. Zespół sugeruje ponadto, uregulowanie kwestii i podjęcie stosownych czynności w zakresie nadzoru nad realizacją usług opiekuńczych przez podmiot zewnętrzny.

b) Zasilek stały (udzielana pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 30.06.2024 r. z zasiłków stałych korzystało 26 osób. Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierały 22 osoby (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Analizie poddano wybrane losowo - z przedstawionej listy - akta 5 osób (tj. 14 % dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych) pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (1 osoba), umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (2 osoby). Miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoba z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miała wskazania do stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Dostosował wsparcie do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku 43 - 67 lat. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby, których akta poddano kontroli, prowadziły samodzielne gospodarstwa domowe - trzy mieszkały samotnie, dwie mieszkały z członkami rodziny. Jedna osoba pobierała emeryturę częściową oraz zasiłek stały przyznany zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych w planie kontroli w pozycji inne formy wsparcia pracownik socjalny dokonywał stosownych wpisów.

W odrębnym dokumencie – karta pracy socjalnej (wyciągi z dokumentacji elektronicznej) pracownik socjalny odnotowywał podejmowane działania na rzecz klienta.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkową pomoc m.in. zasiłek celowy na zakup okularów, zakup posiłku z programu posiłki w szkole i w domu, usługi opiekuńcze.

[akta kontroli str. 156-160; 219-286; 427-430]

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugeruję się w rodzinnych wywiadach środowiskowych zawierać więcej informacji o sytuacji klienta m.in. zagrożenia ze strony środowiska, funkcjonowanie w środowisku.

c) Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 wg stanu na 31.12.2023 r. – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do **27 rodzin**, w tym 12 niepełnych i 10 wielodzietnych.

Na podstawie przedstawionego przez Kierownika Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – **w okresie objętym kontrolą** – z pomocy Ośrodka skorzystało **12 rodzin**, w tym 4 niepełne i 6 wielodzietnych.

Wszystkim rodzinom oprócz świadczonej pracy socjalnej udzielono pomocy finansowej. W 5 rodzinach została wszczęta procedura niebieskiej karty (na 12 rodzin objętych wsparciem z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczych).

Kontrolujący zbadali akta 5 rodzin korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia asystenta (co stanowi 41,6 % dokumentacji rodzin objętych wsparciem w tym zakresie). Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim: niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, ubóstwo rodziny, długotrwała lub ciężka choroba członka rodziny, niepełnosprawność, przemoc, ogólnie rozumiana niezaradność życiowa. Jak podano jedną ze zidentyfikowanych przyczyn bezradności było ubóstwo- w świetle przedstawionych dokumentów brak było ukierunkowanych czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej, mających na celu poprawę sytuacji materialnej rodziny - z wyłączeniem wypłacanych świadczeń. W jednym przypadku, przy długotrwałym

bezrobociu beneficjenta, nie podjęto działań zmierzających do aktywizacji zawodowej. Z żadną rodziną nie podpisano kontraktu socjalnego.

Kontrolujący przeanalizowali także zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. Ustalili - na podstawie udostępnionej dokumentacji, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku dalszych działań, czy też wspólnych wizytach w miejscu zamieszkania rodziny. Asystent rodziny zostaje wprowadzony przez pracownika socjalnego i za zgodą rodziny wspólnie podejmuje kroki w ocenie obszarów które trzeba wzmocnić i poprawić.

Dokumentacja zawierała m.in. diagnozę sytuacji rodziny, plan pracy opracowany przy udziale pracownika socjalnego, asystenta rodziny i rodziny, notatki służbowe w ramach wizyt w środowisku w związku z prowadzeniem procedury niebieskiej karty - na podstawie których należy wnioskować iż sytuacja rodzin była na bieżąco monitorowana.

[akta kontroli str. 642-850]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje podejmowanie - w ramach pracy socjalnej - ukierunkowanych działań i czynności (w szczególności z osobami długotrwale bezrobotnymi) zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji rodziny.

d) Zasiłek okresowy (udzielana pomoc osobom z powodu bezrobocia).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 P na 30.06.2024 r. z pomocy w formie zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia korzystały 24 osoby. Na dzień kontroli – zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia pobierało 8 osób.

Na podstawie przedstawionej przez Kierownika Ośrodka informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego wynika, że 6 osób pobierało świadczenie od 2023 r., w tym 3 osoby od stycznia, 1 osoba od marca, 1 osoba od czerwca oraz 1 osoba od grudnia. Wiek osób pobierających świadczenie to 21 – 64 lat.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych. Nie w każdym przypadku podejmowana praca socjalna sprowadzała się do aktywizacji zawodowej.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, osoby uzyskały pomoc również w formie:

- świadczeń pieniężnych w formie zasiłków celowych na zaspokojenie innych potrzeb;
- świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu Posiłek w szkole i w domu;
- prowadzonej pracy socjalnej – m.in. podtrzymywanie kontaktów z najbliższą rodziną, pomoc w wyrobieniu dowodu osobistego, pomoc w spłacie zadłużenia w opłatach mieszkaniowych i alimentacyjnych, współpracy z asystentem rodziny, motywowanie do złożenia wniosku o orzeczenie niepełnosprawności, oraz podjęcia leczenia.

Tylko w przypadku 4 osób praca socjalna sprowadzała się do motywowania klienta do podjęcia zatrudnienia. W tym, 1 osoba – otrzymała ofertę aktualnych miejsc pracy. W przypadku pozostałych 4 osób, brak informacji o prowadzonych w ramach pracy socjalnej - działań w zakresie aktywizacji zawodowej.

W ramach prowadzonej pracy socjalnej nie podejmowano dodatkowych działań tj. nie zawierano kontraktów socjalnych.

Zdaniem kontrolujących, korzystanie w szerszym zakresie z możliwości, jakie daje ustawodawca, przyczyniłoby się do większej aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

[akta kontroli str. 192-195]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak ukierunkowanych działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej z osobami pobierających świadczenie z tytułu bezrobocia.

e) Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 4 pracowników socjalnych. Nie w każdym przypadku pracownicy socjalni odnotowywali działania i czynności podejmowane w ramach pracy socjalnej w rodzinnych wywiadach środowiskowych.

W analizowanej dokumentacji (25 teczek – akt klientów korzystających z różnych form wsparcia i pomocy) w wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, właściwie wskazano na główne problemy klientów.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych, w pozycji „Praca socjalna” - pracownik socjalny zawierał informacje o udzielonym i planowanym wsparciu. Nie w każdym przypadku planowana pomoc była dostosowana do potrzeb i sytuacji klienta. Z niektórych wpisów wynikało, że praca socjalna sprowadzała się do wizyty w środowisku, odwiedzin czy przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Jednocześnie - w większości przypadków - pracownik socjalny prowadzi Karty pracy socjalnej, w których zawiera

informacje o prowadzonych działaniach i podejmowanych czynnościach na rzecz klienta. Dokument stanowi integralną część dokumentacji klienta.

Zespół kontrolny sugeruje przeprowadzanie bardziej szczegółowych analiz sytuacji klienta oraz dokumentowanie podejmowanych (ukierunkowanych) działań i czynności w ramach pracy socjalnej.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRIPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Na terenie gminy Jasień nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych.

Gmina - w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi - zabezpiecza tymczasowe schronienie w formie Schroniska dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Miasta.

Zasady ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia osobom tego pozbawionym reguluje Uchwała nr XII/87/2019 Rady Miejskiej w Jasieniu z 05.12.2019 r.

Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Jasień podpisała 2 umowy tj.:
- z organizacją Akcja Humanitarna Życie w Żarach (Umowa ZP.2221.8.2023 z 13.12.2023 r.) na zabezpieczenie miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych w Mirostowicach Górnych. Umowa zawarta na okres 01.01.2024 r. – 31.12.2024 r.;

- ze Stowarzyszeniem Dom Pomocna Dłoń w Błońsku (Umowa ZP.221.14.2024 z 16.05.2024 r.) na zabezpieczenie miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Umowa zawarta na okres 16.05.2024 r. – 31.12.2024 r.

Gmina Jasień jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 66.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach:

tj. noclegowni oraz ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

Ośrodek nie zawsze zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówkach dla osób bezdomnych stosownie do ich potrzeb.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRIPS-03 za rok 2023, udzielił pomocy z tytułu bezdomności 8 osobom, w tym 2 osobom zapewnił schronienie w placówkach dla osób bezdomnych.

Na dzień kontroli – ośrodek udzielił pomocy z tytułu bezdomności 12 osobom.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 5 osób tj. 42 % osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia. Wszystkie wskazane osoby prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe. Nie utrzymują kontaktu z najbliższą rodziną. Nie są aktywne zawodowo. 1 osoba zarejestrowana w urzędzie pracy. 1 osoba posiada orzeczenie o niepełnosprawności (w ocenie Ośrodka prawidłowo funkcjonującego w środowisku). Wszystkie te osoby zmagają się z uzależnieniami. Na dzień kontroli, 2 osoby przebywały w ośrodku dla osób uzależnionych (miejsce ostatniego pobytu ww. osób to Warszawa – gmina refunduje koszty świadczeń). Pozostałe 3 osoby nie wyrażają zgody na pobyt w placówkach dla osób bezdomnych. Przebywają (nocują) u znajomych, w parku na ławce lub innych miejscach na terenie miasta.

W badanym okresie osoby bezdomne uzyskały pomoc w formie:

- świadczeń pieniężnych w formie zasiłku stałego z tytułu niepełnosprawności oraz wieku;
- świadczeń pieniężnych w formie zasiłków celowych na zakup leków oraz na pokrycie potrzeb bieżących;
- świadczeń niepieniężnych w formie posiłku.

We wszystkich poddanych kontroli rodzinnych wywiadach środowiskowych, w zakładce praca socjalna – pracownik socjalny wskazywał jako plan pracy: wizyta w środowisku, wywiad środowiskowy, kontakt telefoniczny z pracownikiem jednostki/placówki, w której bezdomny miał zapewnione schronienie. Brak adnotacji o podejmowanych działaniach pracownika socjalnego w celu zapewnienia dodatkowych form wsparcia (np. motywowanie do podjęcia zatrudnienia, zarejestrowania się do Powiatowego Urzędu Pracy (w tym otrzymania ubezpieczenia zdrowotnego), wskazania form wsparcia dla osób zmagających się z uzależnieniami, starania się o lokal z zasobów miasta).

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Nie zawierał również Kontraktów socjalnych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci opracowywania programu wychodzenia z bezdomności, w oparciu o który powinna być przyznawana pomoc osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.

Zdaniem kontrolujących, korzystanie przez Ośrodek z możliwości, jakie daje ustawodawca, w szerszym zakresie, przyczyniłoby się do większej aktywizacji osób bezdomnych.

[akta kontroli str. 73-94; 95-131; 214-216]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich formach, określonych w ustawie o pomocy społecznej. Brak ewidencjonowania – w rodzinnych wywiadach środowiskowych/kartach pracy socjalnej – ukierunkowanych działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 4 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2023 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2023 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Jasień wynosiła - 698 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (6.695 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2023 r.) stanowiła ok. 10,43% populacji.

Na terenie gminy Jasień nie funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy. W przypadku potrzeby – gmina

podejście działania w celu zawarcia stosownego porozumienia z gminą Lubsko, na terenie której funkcjonuje ośrodek wsparcia.

Z przedłożonej dokumentacji oraz ustnych wyjaśnień Kierownika ośrodka wynika, że – na dzień kontroli – żaden mieszkaniec gminy nie jest zainteresowany usługami i wsparciem oferowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy. Do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o objęcie tą formą pomocy. Z ustnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że rodziny w których przebywają osoby z zaburzeniami psychicznymi, są informowane o możliwości uczestnictwa w zajęciach ww. placówce. Powyższe nie znajduje odzwierciedlenia w rodzinnych wywiadach środowiskowych, kartach pracy socjalnej.

Gmina Jasień nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc nie jest dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta. Brak ewidencjonowania – w rodzinnych wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 47 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 10 osób (tj. 21%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U oraz 02-P. 7 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 3 - w stopniu znaczny. Wszystkie osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe. 2 osoby z powodu sytuacji zdrowotnej przebywają w Domu Pomocy Społecznej.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 4 świadczeniobiorców (tj. 40%) korzystających z zasiłków stałych. Wiek świadczeniobiorców poddanych analizie to 41-61 lat. Z kontrolowanej dokumentacji (orzeczenia o niepełnosprawności) wynika, że w jednym przypadku występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Natomiast wszystkie osoby mają wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 2 osoby mają wskazania do zatrudnienia w warunkach chronionych, 1 - wskazania do zatrudnienia zgodnie z opinią lekarza medycyny pracy. 1 osoba wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej. Ponadto, w badanym okresie, 1 osoba poza zasiłkiem stałym, otrzymywała pomoc w formie zasiłku pielęgnacyjnego.

We wszystkich wywiadach środowiskowych ww. klientów, w zakładce praca socjalna – pracownik socjalny wskazywał jako plan pracy: wizyta w miejscu zamieszkania, stały

kontakt z klientem (członkami rodziny). Również w kartach pracy socjalnej ww. klientów adnotacja pracownika socjalnego odnosiła się tylko do wpisu: praca socjalna – wizyta. Brak adnotacji o podejmowanych działaniach pracownika socjalnego w celu zapewnienia dodatkowych form wsparcia (np. motywowanie do podjęcia pracy w zakładzie pracy chronionej, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, propozycja uczestnictwa w środowiskowym domu samopomocy).

[akta kontroli str. 132-152; 153-155; 196-209; 210-213]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak ewidencjonowania – w rodzinnych wywiadach środowiskowych/kartach pracy socjalnej – ukierunkowanych działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2023 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2023 – 2024 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 1 osoby (tj. 100%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2023 r. wydatkowano na ten cel kwotę 1.235.916,92 zł, natomiast na 2024 r. zaplanowano 1.300.000,00 zł. Kierownik złożył wniosek o zwiększenie budżetu na dps o kwotę 372.000,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2023 r. i 30.06.2024 r. Ośrodek ponosił odpłatność za 26 osób umieszczonych w domach pomocy społecznej. Na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 27 osób za pobyt którego częściową odpłatność ponosiła Gmina.

W 2023 r. Ośrodek skierował do DPS 4 osoby a w 2024 r. 1 osobę. Kontrolujący stwierdzili brak w rejestrze ośrodka wniosków/pism o skierowanie do placówki.

Klienci to osoby w przedziale wiekowym od 72 do 91. Posiadali orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności wydane na stałe (4 osoby) oraz orzeczenia ZUS (1 osoba).

Przed umieszczeniem w domu pomocy społecznej cztery osoby mieszkały z członkiem rodziny; jedna osoba mieszkała sama (trudne warunki bytowe). Cztery osoby korzystały z usług opiekuńczych, jednej wsparcie zapewniaли członkowie rodziny.

Klienci mieli wsparcie pracownika socjalnego m.in. poprzez reprezentowanie ich interesów w różnych instytucjach, zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych.

Klienci posiadali własne świadczenia emerytalne z których ponosili częściową odpłatność za DPS.

Ośrodek zawierał umowy na podstawie art.103 ustawy o pomocy społecznej z osobami zobowiązanymi do partycypowania w kosztach utrzymania w dps. Na dzień kontroli zawarto 6 umów.

Kontrolowane rodzinne wywiady środowiskowe zawierały informacje o przyznanych formach pomocy, sytuacji bytowej oraz kontaktach z rodziną. W planie pomocy w pozycji inne formy wsparcia oraz kartach pracy socjalnej pracownik socjalny dokonywał wpisów o formach wsparcia.

[akta kontroli str. 287-424; 425-426]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób zmagających się z bezdomnością oraz kierowanych do domów pomocy społecznej – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydany decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami i rozpoznanymi potrzebami klientów. Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej

rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwi również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Kierownika Ośrodka);
- akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdań resortowych MRiPS-03 na 31.12.2023 r., 30.06.2024 r. oraz MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy oraz zarządzenia wewnętrzne Kierownika Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasieniu działa na podstawie Uchwały Nr XI/68/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Jasieniu z dnia 28 lutego 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu, Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Nr 7/2015 z dnia 22 grudnia 2015 r.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 120.9.2013 Burmistrza Jasienia z dnia 01 lutego 2013 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań. Budynek posiada bariery architektoniczne.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasieniu zlokalizowany jest w 4 piętrowym budynku przy ul. XX-lecia 20, w Jasieniu. Do budynku prowadzą schody oraz podjazd dla osób z niepełnosprawnością. W budynku brak windy lub innych udogodnień usprawniających dostęp do wyższych kondygnacji budynku. Klatka schodowa i korytarze są oznaczone dla osób niewidomych i niedowidzących.

Ośrodek zajmuje pomieszczenia na 3 piętrze budynku. Warunki lokalowe są dobre. Do dyspozycji pracowników pozostaje 6 pomieszczeń biurowych. Dwa pokoje (przechodnie) zajmuje Kierownik ośrodka oraz Księgowa. Jeden duży pokój, podzielony ściankami na 3 mniejsze pokoje przeznaczony jest dla pracowników socjalnych (po 2 pracowników w pokoju) oraz inspektora zajmującego się obsługą administracyjną oraz obsługą klienta. Jeden pokój to biuro asystentów rodziny oraz do spotkań indywidualnych. Kasa Ośrodka usytuowana jest na parterze budynku. Osoby z niepełnosprawnością ruchową, w tym poruszające się na wózku inwalidzkim, są przyjmowane przez pracownika socjalnego na parterze w holu budynku (w którym znajduje się stół oraz krzesła do przyjęć interesantów). Zgłoszenie pomocy przez osobę wymagającą pomocy następuje w biurze podawczym lub kasie Ośrodka.

W budynku, poza Ośrodkiem funkcjonuje Urząd Miejski w Jasieniu oraz Przychodnia Lekarska (odrębne wejście). Budynek posiada miejsca parkingowe.

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałki w godz. 7.30 – 16.30, od wtorku do czwartku w godz. 7.00 – 15.00, w piątki w godz. 7.00 – 14.00.

Teren gminy podzielony jest na 4 rejony opiekuńcze zgodnie z liczbą obecnie zatrudnionych pracowników socjalnych. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

W Ośrodku prowadzony jest jeden Rejestr pism, wniosków, rozmów telefonicznych oraz wizyt osobistych (także zgłaszanych podczas przeprowadzonego wywiadu środowiskowego). Decyzje administracyjne przekazywane są za pośrednictwem Poczty Polskiej(za zwrotnym potwierdzeniem odbioru)lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Wszyscy pracownicy Ośrodka korzystają ze wsparcia Radcy Prawnego zatrudnionego w Urzędzie Miejskim w Jasieniu w godzinach pracy urzędu. Klienci ośrodka mogą korzystać z nieodpłatnych porad prawnych świadczonych przez ww. Radcę podczas pełnionych dyżurów w poniedziałki w godz. 10.00–14.00, oraz od wtorku do piątku w godz. 8.00–12.00.

Na dzień kontroli Ośrodek spełnia wszystkie - określone zapisami ustawy o pomocy społecznej - wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 4 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy, świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio na jednego pracownika socjalnego przypada 1.674 mieszkańców (liczba mieszkańców ogółem – 6.695 – stan na 31.12.2023 r. dane GUS) oraz 36 środowisk pracy objętych pracą socjalną (łącznie 143 rodziny objęte pracą socjalną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 30.06.2024 r.).

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy

o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Od 01.01.2000 r. zatrudniona w Ośrodku, od 01.02.2013 r. realizuje obowiązki Kierownika.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku. Jeden z pracowników socjalnych, pełni również dodatkową funkcję Zastępcy Kierownika w czasie jego nieobecności.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Zatrudnieni w Ośrodku pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie trzech pracowników socjalnych świadczących pracę w środowisku uczestniczyło w szkoleniach m.in. z obszaru pomocy społecznej, bezpieczeństwa pracownika socjalnego, przeciwdziałania przemocy domowej. Jeden pracownik socjalny – ze względu na krótki staż zatrudnienia w ośrodku – nie uczestniczył ww. szkoleniach. Kierownik Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – również uczestniczył ww. szkoleniach merytorycznych.

[akta kontroli str. 17; 18-55; 56-72]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych poprzez zlecenie ich podmiotowi zewnętrznemu.
2. Ośrodek nie realizował usług sąsiedzkich, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług w dni wolne od pracy.
3. Zakres usług opiekuńczych nie był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta.

4. Ośrodek nie przedstawił informacji o prowadzonym nadzorze nad realizacją usług opiekuńczych przez podmiot zewnętrzny.
5. Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.
6. Ośrodek nie wykorzystywał dodatkowej możliwości pomocy w formie Kontraktu socjalnego w ramach wspólnie podejmowanych działań z osobami w kryzysie bezdomności, długotrwale bezrobotnymi czy rodzinami borykającymi się z bezradnością opiekuńczo wychowawczą.
7. Osobom korzystającym z zasiłku stałego Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.
8. Ośrodek realizował pracę socjalną jednak nie w każdym przypadku dokumentował podejmowane działania. Brak też ukierunkowanych działań i czynności podejmowanych w ramach prowadzonej pracy socjalnej.
9. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
10. Na terenie gminy Jasień nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy.
W przypadku potrzeby – gmina podejmie kroki w celu zawarcia stosownej umowy z ośrodkiem wsparcia na terenie gminy ościennej.
11. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
12. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Jednocześnie zawiera umowy z osobami zobowiązanymi do partycypowania w kosztach utrzymania w dps.
13. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy w Jasieniu oraz zarządzenia wewnętrzne Kierownika Ośrodka.
14. W Ośrodku występują bariery architektoniczne.
15. Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań.
16. Ośrodek spełnia wszystkie wymagane wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.
17. Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni – posiadają wymagane na zajmowanym stanowisku kwalifikacje zawodowe.
18. Kierownik jednostki, pracownicy socjalni w badanym okresie podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punktach 3, 4, 8, 9 stanowią uchybienia.

Wnioski wymieniony w punkcie 2, 6 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu, pod pozycją nr 11.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasieniu, drugi Burmistrzowi Jasienia, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Małgorzata Rodak

Kierownik Ośrodka:

KIEROWNIK
Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Jasieniu
mgr Agnieszka Tamulewicz-Garstka

Gorzów Wielkopolski, dnia 03.12.2024 r.

Jasień, dnia 09.12.2024 r.